

Otevřený dopis rektorovi UK ve věci situace na oboru historie

Vážený pan

Prof. Ing. Ivan Wilhelm, CSc.

rektor UK

Ovocný trh 5

116 36 Praha 1V Praze dne 1. listopadu 2010 T E V Ř E N Ý D O

P I S Vaše Magnificence, obracíme se na Vás ve věci Mgr. Marie Koldinské, asistentky Ústavu českých dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Její kauza je jen na první pohled pouhou pracovněprávní záležitostí, ve skutečnosti jde však po našem soudu o alarmující případ zneužívání vnitrořadních mechanismů pro potlačování kritického a pluralitního názorového prostředí a pro likvidaci nepohodlných osob. Rádi bychom Vás informovali i o dalších případech, kterých jsme byli svědky nebo dokonce přímými účastníky. Domníváme se, že v nich vedení FFUK nepostupovalo v souladu s vnitřním ani dalšími předpisy nebo je uplatňovalo velmi selektivně, že opakovaně porušovalo elementární principy slušnosti a morálky a že poškodilo pověst Filozofické fakulty. Odvoláváme se k Vám, neboť na základě dosavadních zkušeností nemůžeme předpokládat, že by vedení FFUK mělo zájem se těmito záležitostmi znovu zabývat, nebo je dokonce řešit. Byli bychom Vám velmi vděční za prošetření níže uvedených případů. Věříme rovněž, že se z titulu své funkce zasadíte především o nápravu pochybení, ke kterému došlo ve věci Mgr. Koldinské.

Mgr. Marie Koldinská ukončila studium historie na FFUK v r. 1995, kdy byla zároveň přijata k prezenčnímu doktorskému studiu na Ústavu českých dějin FFUK (u školitele prof. PhDr. Jaroslava Pánka, DrSc.). Po úspěšně absolvovaném konkursu, který byl na Ústavu českých dějin FFUK vypsán na místo asistenta (asistentky) pro obor české dějiny se specializací

na dějiny raného novověku, obdržela pracovní smlouvu na dobu tří let počínaje dnem 1.12.1998. Výuku Mgr. Koldinská zahájila ovšem již jako doktorandka, a to v zimním semestru 1997/1998. Její pedagogická činnost se od samého počátku setkávala s mimořádným ohlasem, tzv. specializační (a tedy nepovinné) přednášky navštěvovalo i více než sedmdesát studentů (viz příloha 1a), což je v podmínkách výuky historie na FFUK výrazně nadprůměrný počet. Mezi její další pracovní povinnosti patřilo mj. i sestavování rozvrhu a koordinace této záležitosti s oběma dalšími historickými ústavu FFUK. Během let, kdy na Ústavu českých dějin působila, se Mgr. Koldinská stala autorkou či spoluautorkou pěti knih. Její bibliografie, která dále zahrnuje nejen vědecké články, ale v souladu s proklamovaným posláním historické vědy i články popularizující, recenze, lektorské posudky atp., čítá k dnešnímu dni 105 položek (viz příloha 1b).

V souvislosti s nástupem do pracovního poměru na FFUK byla Mgr. Koldinská k 1.12.1998 převedena do kombinovaného doktorského studia, které má za povinnost dokončit nejpozději ke dni 30.11.2003; disertační práci musí předložit nejpozději do 31.5.2003. Přes svoje enormní pedagogické i vědecké vytížení složila Mgr. Koldinská všechny zkoušky doktorského programu, včetně závěrečné státní doktorské zkoušky, do dubna 2001. Poté dokončila i svoji disertační práci, kterou v září 2001 předala svému školiteli k závěrečnému posouzení.

Jelikož se blížil konec platnosti tříleté pracovní smlouvy a Mgr. Koldinská zcela nepochybně prokázala svoji odbornou erudici i pedagogickou způsobilost, požádal ředitel Ústavu českých dějin FFUK doc. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc. dne 15.10.2001 pana děkana FFUK o prodloužení smlouvy (viz příloha 2a). Doc. RNDr. Petr Kolář, CSc. však tuto žádost odmítl s poukazem na své Sdělení k otázce prodlužování pracovních smluv ze dne 13.6.2001 (viz příloha 2b), jímž podmínil prodlužování asistentických smluv odevzdáním doktorské práce. Na svém odmítnutí pan děkan trval i přes upozornění ředitele ÚČD FFUK, že práce již je napsána a nebyla podána jen pro časové zaneprázdnění prof. Jaroslava Pánka, ředitele Historického

ústavu AVČR, a že zcela jistě bude odevzdána do 30.11.2001. Pan děkan ovšem nepřipustil ani možnost, že by kladně vyřídil žádost ředitele ÚČD FFUK poté, co bude disertační práce Mgr. Koldinské formálně zaevidována na oddělení pro vědu FFUK. Odmítl dokonce přihlédnout ke skutečnosti, že výuka Mgr. Koldinské, o níž se v současné době opírá jeden ze seminářů ÚČD FFUK, by jejím odchodem musela být přerušena uprostřed semestru. V osobních rozhovorech s vedoucím ÚČD FFUK doc. Benešem (dne 16.10.2001) a PhDr. Ivanem Šedivým, CSc. (dne 22.10.2001) pan děkan prohlásil, že klíčovou je pro něj otázka loajality, kterou Mgr. Koldinská svým veřejným vystupováním porušuje. Tím podle našeho soudu dal zřetelně najevo, že hlavním důvodem pro neprodloužení smlouvy není odborná nezpůsobilost Mgr. Koldinské, či nesplnění podmínek pro prodloužení smlouvy, ale že tyto důvody je nutné hledat přímo v osobě Mgr. Koldinské a v jejím dosavadním jednání.

Mgr. Koldinská se nikdy netajila tím, že není jedním z řady zaměstnanců, jejichž hlavním zájmem je co nejjednodušší a bezproblémové působení na FFUK za každou cenu. Svým vystupováním vždy dávala najevo, že jí záleží na kvalitě a stylu výuky i na samotné atmosféře panující na FFUK a že tato hlediska jsou pro ni důležitější než osobní prospěch. V r. 1997 jako doktorandka společně s Mgr. Alicí Klášterskou (nyní provd. Velkovou) a Mgr. Liborem Jůnem rozhodně protestovala proti pokusu studenta (nyní doktoranda) ÚČD FFUK Jana B. Uhlíře získat podvodným způsobem zkoušku z latiny. Po prošetření celé žádosti musel J. B. Uhlíř, za kterého se tehdy postavil dnešní proděkan pro vědu prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc. na základě doporučení tehdejšího prorektora UK pro studijní záležitosti prof. PhDr. Miloslava Petruska zkoušku řádně vykonat (viz příloha 1c).

V záležitostech veřejného charakteru se Mgr. Koldinská nepřestala angažovat ani po nástupu dnešního děkana FFUK doc. Petra Koláře do funkce, a to i v případech, kdy se její názory rozcházel se stanovisky vedení fakulty. Společně s Mgr. Milošem Řezníkem, PhD. opakovaně upozornila pana děkana na některé problémy personálního i studijního charakteru, které

se vyskytly jak na Ústavu českých dějin, tak na Ústavu světových dějin (např. kauza Semináře komparativních dějin). Ve snaze vyvolat širší diskusi o těchto problémech uveřejnila na jaře 2001 kritický článek Problémy historické vědy na FFUK (několik podnětů k diskusi). IN: <http://clavmon.cz> (viz příloha 1d) a stala se spoluorganizátorkou 4. Historického diskusního fóra, které se bude konat 7.11.2001 a bude věnováno problémům výuky historie a historického bádání na vysokých školách v České republice. Z hlediska jejího dalšího působení na FFUK se pro Mgr. Koldinskou zřejmě stalo osudným prezentování názoru v tzv. „kauze Zbořil“ 19.5.2001 v MF DNES, v němž vyjádřila svůj nesouhlas s postupem děkana doc. Koláře v této věci (viz příloha 1e). Její přístup k těmto problémům zůstával nicméně vždy otevřený a přispíval k věcnosti akademické diskuse. Se svými kritickými názory nezůstala osamocena (Michael Voříšek, Reakce na článek Jana B. Uhlíře v MF DNES 1. června 2001; Giorgio Cadorini, Marie Koldinská, Jan Pelikán, Prohlášení. Oba texty byly publikovány In: <http://senat.ff.cuni.cz/diskuze> – viz příloha 3a, 3b). Bohužel kauza Mgr. Koldinské není prvním, a zřejmě ani posledním, případem, kdy jsou z Filozofické fakulty jejím vedením odstraňováni lidé s vlastním názorem, u nichž chybí záruka bezvýhradné poslušnosti a kteří se nedají zastrašit panujícím ovzduším. V případě historických ústavů je pak důležitá skutečnost, že proděkanem pro vědu je vedoucí Semináře novověkých dějin na Ústavu světových dějin prof. Skřivan. Funkce proděkana pro vědu umožňuje prof. Skřivanovi lobovat ve prospěch svého semináře, na jehož do očí bijící zvýhodňování poukázala Mgr. Koldinská v již zmíněném článku Problémy historické vědy na FFUK. Seminář novověkých dějin, jenž je prostřednictvím svého vedoucího prof. Skřivana jako jediný ze seminářů historických ústavů FFUK spjat s vedením fakulty, byl až do nedávné doby pouze jedním ze tří (nyní čtyř) jednotek Ústavu světových dějin. Jeho protěžování se přitom odehrává nejen v rámci ostatních částí tohoto ústavu, ale i na úkor obou zbývajících historických ústavů. Prostředkem tohoto zvýhodňování je jak upřednostňování členů

tohoto semináře, vesměs žáků prof. Skřivana, v doktorských studijních programech, habilitačních řízeních i při konkursech na asistentská místa, tak i zbraňování přijímání nových doktorandů a asistentů do ostatních seminářů ÚSD.

Dovolujeme si, vážený pane rektore, doložit tato tvrzení následujícími případy:

2. V průběhu funkčního období pana děkana Koláře proběhly celkem čtyři konkursy na asistentská místa na některý z historických ústavů. Výběrová řízení na asistentská místa na Ústavu českých dějin (jediný uchazeč Mgr. Luboš Velek) a na Ústavu hospodářských a sociálních dějin (jediná uchazečka Mgr. Alice Velková) byla vypsána ještě za minulého vedení (18.1.2000). Konala se však již v době, kdy se vedení FFUK změnilo. Ačkoli oba uchazeči splnili podmínky požadované při vypsání konkursů, bylo jim přímo u konkursů sděleno, že tyto podmínky byly změněny a že konkursy budou anulovány (viz přílohy 4 a 5). Další dva konkursy, tentokrát na asistentská místa na Ústavu světových dějin, byly vypsány 17.8.2000. Na jejich základě byli přijati doktorandi u prof. Skřivana Mgr. Jan Županič a Mgr. Václav Horčíčka, kteří dnes působí jako asistenti v Semináři novověkých dějin (dříve Seminář mezinárodních vztahů a světové politiky) vedeném proděkanem prof. Skřivanem.
3. Žádní jiní pracovníci nebyli na historické ústavy přijati a to i přesto, že Ústav českých dějin ve srovnání s Ústavem světových dějin zajišťuje s nižším početním stavem výuku pro dvojnásobné množství studentů (viz článek Mgr. Koldinské, Problémy...) a že po odchodu a úmrtí několika členů Ústavu českých dějin nebyla jejich místa znovu obsazena. Ústavu českých dějin nebylo umožněno přijmout další pedagogy ani přes opětovná upozornění jeho členů (doc. Beneš, doc. Hlavačka, Mgr. Koldinská) na alarmující stav, který by mohl vést ke kolapsu výuky. Vytvoření dvou asistentských míst v Semináři novověkých dějin je naopak možné z hlediska

počtu zapsaných studentů i počtu obhájených diplomových prací považovat za nadbytečné a neopodstatněné.

4. Ke zvýhodňování Semináře novověkých dějin (dříve Seminář mezinárodních vztahů) dochází i v rámci samotného Ústavu světových dějin. K jeho popsanému rozšíření došlo na úkor dvou dalších seminářů tohoto ústavu. Zmíněné dva úvazky se uvolnily poté, co k 31.8.2001 museli FFUK z rozhodnutí pana děkana opustit dva pracovníci ÚSD požívající mimořádné vědecké renomé (vedoucí Semináře obecných a komparativních dějin prof. PhDr. Miroslav Hroch, DrSc. a doc. PhDr. Václav Veber, Csc. ze Semináře východoevropských a novověkých dějin). Vedení Ústavu světových dějin tvoří výhradně členové tohoto semináře prof. Skřivana (ředitelem ústavu je doc. PhDr. František Stellner, PhD., jeho zástupcem prof. Skřivan a tajemníkem je od zimního semestru 2001/2002 Mgr. Horčíčka, který vystřídal PhDr. Martina Kováře, PhD., rovněž člena Semináře novověkých dějin). Toto vedení se zformovalo na začátku zimního semestru 2000/2001 poté, co děkan doc. Kolář nedlouho po svém nástupu do funkce uskutečnil v „polistopadovém období“ bezprecedentní krok, když odvolal vedoucí všech ústavů a kateder. Místo vedoucího Semináře nejnovějších dějin (dříve Seminář východoevropských a novověkých dějin) doc. PhDr. Vladimíra Nálevky, CSc. byl do čela Ústavu světových dějin jmenován PhDr. František Stellner, PhD., u něhož bylo dne 18.5.2000 urychleně zahájeno habilitační řízení, které bylo ukončeno již 19.10.2000 (viz <http://ff.cuni/vrada/zapisy2000>).
5. Nové vedení Ústavu světových dějin přistoupilo brzy k reorganizaci ústavu a na podzim 2000 zrušilo Seminář východoevropských dějin. Průběh této reorganizace popsal podrobně bývalý vedoucí tohoto semináře doc. Veber, který toto rozhodnutí označil za „neprofesionální a neodborné“ (Václav Veber, O studiu ruských dějin v České republice – zrušení Semináře východoevropských dějin na Filozofické fakultě v Praze. In: Slovanský přehled 87,

2001, s. 69-70. – viz příloha 6).

6. Rovněž Seminář obecných a komparativních dějin se v l. 2000-2001 musel vyrovnat s řadou problémů. K údivu velké části české historické obce i zahraničních odborníků nebyla v červnu 2000 prodloužena smlouva zakladateli a vedoucím tohoto semináře prof. PhDr. Miroslavu Hrochovi, DrSc. z důvodu dosažení důchodového věku. Tento důvod je však nutné vnímat jako zástupný, neboť jiným stejně starým či starším pedagogům byly smlouvy prolongovány (prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc., prof. PhDr. Ivan Hlaváček, CSc.). Není divu, že prof. Hrochovi, odborníkovi světového věhlasu, bylo okamžitě nabídnuto místo na Fakultě humanistických studií UK, kde působí dodnes.
7. Dalším útokem na tento seminář bylo rozhodnutí ve věci neplacené dovolené Hrochova odborného asistenta Dr. Řezníka. Dr. Řezníkovi byl nabídnut osmnáctiměsíční pobyt v Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas v Lipsku, jež měl zahájit formální spolupráci mezi FFUK a touto institucí a který by po jeho návratu na FFUK jistě pomohl obohatit výuku i pozvednout prestiž a vědeckou úroveň fakulty. Přes původní ústní souhlas pana děkana se vedení FFUK nakonec rozhodlo poskytnout Dr. Řezníkovi neplacenou dovolenou pouze na dva semestry, tj. do 30.9.2002, přestože bylo zřejmé, že pracovní smlouva v Lipsku bude uzavřena do 31.12.2002. Navíc nebylo Semináři obecných a komparativních dějin umožněno, aby za Dr. Řezníka byla přijata adekvátní náhrada (viz příloha 7).

Výše uvedené konkrétní případy, které jsou v přílohách podrobněji vysvětleny a doloženy, dokumentují způsoby rozhodování FFUK, které podle našeho názoru poškozují zájmy fakulty, protože předurčují směry jejího vývoje na dlouhá léta dopředu. Za zvlášť nebezpečný a nepochopitelný zároveň považujeme přístup pana děkana k nejmladší učitelské generaci. Tuto generaci, která představuje budoucnost FFUK, pan děkan

svými podmínkami, které stanovil pro přijímání asistentů, prakticky likviduje, když preferuje rychlé skládání doktorských zkoušek a disertační práci brzy odevzdanou spíše než kvalitní a důkladně propracovanou. Z toho vyplývá, že z nejmladší generace nemohou na FFUK zůstat lidé s bohatou vědeckou činností, kteří svými studijními stážemi, účastí na grantech i důkladným pramenným zpracováním disertačního tématu své doktorské studium prodlužují.

Kritéria vedení FFUK pro přijímání nových asistentů a prodlužování smluv asistentům již zaměstnaným jsou zvláště zarážející v situaci, kdy se v kruzích odborné veřejnosti i v médiích již několik let diskutuje o odlivu „mladých mozků“ a o potřebě vytvořit vědeckému dorostu takové podmínky, které by je na vysoké školy a do odborných ústavů znovu přitáhly. To, že se po uchazeči o asistentské místo na FFUK požaduje odevzdaná disertační práce, je podle našeho názoru nejen v rozporu s univerzitními předpisy, která pro asistentské místo předepisují magisterský titul (viz Katalog prací pro akademické a vědecké pracovníky a Kvalifikační předpoklady akademických a vědeckých pracovníků, které jsou součástí Vnitřního mzdového předpisu Univerzity Karlovy v Praze), a s praxí jiných vysokoškolských pracovišť, ale i nesmyslné. Samotný fakt, že doktorská práce leží na oddělení pro vědu, nevyovídá nic o její úrovni ani o odborné erudici jejího autora. Zájemce o asistentské místo může teoreticky odevzdat jako svoji disertační práci jakýkoli text, čímž vyhoví požadavkům. Po přijetí na asistentské místo může svoji práci stáhnout a dál na ní i několik dalších let pracovat. Odbornou způsobilost uchazeče o asistentské místo lze daleko lépe prokázat z jeho dosavadní vědecké činnosti, mezi níž patří osobní bibliografie, vědecké stáže a pobyty, účast na grantech, případné ceny v soutěžích či dosavadní pedagogická praxe.

Smutnou realitou je rovněž skutečnost, že uvedené zásady pro prodlužování asistentských pracovních smluv nejsou uplatňovány stejným způsobem ve všech případech. Na Ústavu světových dějin působí již 11 let PhDr. Václav Drška (do zmíněné reorganizace

ústavu byl členem semináře prof. Skřivana, nyní působí v nově vytvořeném Seminárii středověkých dějin), který do dnešního dne nedokončil svoji disertační práci. V červnu 2001 pak byla prodloužena smlouva asistentu na Katedře pomocných věd historických a archivního studia Mgr. Janu Dobešovi, který nejen že neodevzdal disertační práci, ale do doktorského studia byl přijat až po zmíněné prolongaci. Vrátime-li se k případu Mgr. Koldinské, nemůžeme se zbavit pocitu, že postup vedení FFUK je možné považovat i za diskriminaci z hlediska pohlaví.

Bohužel to není jen nejmladší učitelská generace, u které vedení FFUK dává přednost loajalitě před odbornými předpoklady. Několik podobně „postižených“ bychom našli i mezi učiteli, kteří již dosáhli důchodového věku. Smlouvy těchto vyučujících se prodlužují každý rok v tzv. prolongačním řízení. Vzhledem k tomu, že na FFUK neexistuje evaluační řád, jak je tomu u podobných institucí zvykem, dává tato procedura do rukou vedení FFUK zbraň, jejímž prostřednictvím může snadno odstranit nepohodlné odborníky.

Vážený pane rektore, jsme si vědomi, že řešení pracovněprávních otázek leží v kompetenci fakult. Přesto bylo nutné, abychom Vám alespoň takto nastínili situaci, která se vyvinula v rámci největšího oboru studovaného na FFUK a která je způsobena svévolným postupem současného vedení fakulty. Zároveň víme, že to nejsou jen historické ústavy, které jsou takto postiženy. Známý je případ Katedry české literatury, která na protest proti nekompetentním zásahům ze strany vedení FFUK pohrozila stávkou a bojkotem výuky. I tento případ svědčí o uplatňování jednostranné diskriminační personální politiky, poškozující pověst fakulty, kvalitu výuky i odborný profil jednotlivých ústavů. Vynucování názorové uniformity pod hrozbou zrušení semináře či pracovněprávního postihu se sociálními důsledky považujeme za nepřípustný, i když bohužel efektivní, prostředek manipulace akademickou obcí.

Prosíme Vás, abyste našemu podnětu věnoval svoji pozornost, i když jsme si vědomi, že tím přispějeme k Vašemu pracovnímu zatížení. K tomuto kroku se cítíme morálně zavázáni nejen

vzhledem ke slibům, které jsme do rukou Vašich předchůdců či jejich zástupců opakovaně skládali při imatrikulaci a magisterské resp. doktorské promoci, ale také proto, že nám záleží na tom, aby si Univerzita Karlova udržela své dobré jméno a pomohla tak v duchu Vašeho dopisu ze dne 15.10.2001, určeném členům akademické obce UK, získat vysokým školám takové místo ve společnosti, jaké jim náleží. Znovu bychom rádi zdůraznili, že podle našeho přesvědčení se stala Mgr. Koldinská předmětem perzekuce a to jen z toho důvodu, že se kriticky vystoupila proti současnému vedení a zastala se jiných. Nechceme dopustit, aby na tento svůj postoj, kterého si vážíme, doplatila, a proto co nejnaléhavěji apelujeme, abyste se zasadil o spravedlivé vyšetření a vyřešení jejího případu. Zároveň Vás, pane rektore, žádáme, abyste silou své autority přispěl k tomu, aby byl na FFUK konečně vypracován evaluační řád a vytvořena i další standardní, jasná a průhledná pravidla pro přijímání akademických pracovníků a pro prodlužování jejich pracovních smluv.

Děkujeme mnohokrát za pochopení a očekáváme Vaše vyjádření. Mgr. Petr Maťa PhDr. Jan Pelikán, CSc. prezenční PGS na odborný asistent Ústavu českých dějin FFUK Ústavu světových dějin FFUK Mgr. Miloš Řezník, PhD. Mgr. Daniela Tinková odborný asistent prezenční PGS na Ústavu světových dějin FFUK Ústavu světových dějin FFUK Mgr. Luboš Velek Mgr. Alice Velková kombinované PGS na kombinované PGS na Ústavu českých dějin FFUK Ústavu českých dějin FFUK

Přílohy